Lietas arhīva Nr. A42-00318-23/20
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0320.A420181322.14.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 20.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese M.Romanova,

piedaloties pieteicējas SIA „N.R.Green" pilnvarotajam pārstāvim /pers. A/ un atbildētājas Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Jūrmalas valstspilsētas administrācijas pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „N.R.Green" pieteikuma par Jūrmalas valstspilsētas administrācijas 2022.gada 3.janvāra lēmuma Nr.1.1-37/22N-10 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Jūrmalas pilsētas domes būvvalde (šobrīd - Jūrmalas valstspilsētas būvvalde) pieteicējai SIA „N.R.Green" 2021.gada 23.februārī izdeva būvatļauju Nr.BIS-BV-4.1-2021-1372 (447) dzīvojamās mājas – savrupmājas Āraišu ielā 5, Jūrmalā pārbūvei par viesu namu. 2021.gada 13.aprīlī būvatļaujā veikta būvvaldes atzīme par projektēšanas nosacījumu izpildi, 2021.gada 5.jūnijā – par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi.

2021.gada 16.novembrī būvvalde ar lēmumu Nr.BIS-BV-4.10-2021-3435 (3052) (turpmāk – būvvaldes lēmums) grozīja būvatļaujā noteikto būves iedalījuma grupu no otrās uz trešo, un Būvniecības valsts kontroles biroja (turpmāk – birojs) kompetencē nododot būvobjektu būvdarbu kontrolei un pieņemšanai ekspluatācijā. Pieteicēja šo lēmumu apstrīdēja.

[2] Ar Jūrmalas valstspilsētas administrācijas 2022.gada 3.janvāra lēmumu Nr.1.1-37/22N-10 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) būvvaldes lēmums atstāts negrozīts.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka ar būvvaldes lēmumu tika nolemts tikai mainīt ēkas grupas veidu atbilstoši spēkā esošajam regulējumam un attiecīgi arī piekritīgo iestādi, kas veic būvdarbu kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā. Strīdus būvobjekts šobrīd ir trešās grupas ēka, un būvvaldei nav tiesību veikt šādas ēkas būvdarbu kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā, bet šāda kompetence ir tikai birojam.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemtais pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu motivēts ar turpmāko.

[3.1] Būvvaldei nebija tiesību grozīt būvatļauju un nodot būvobjektu citai iestādei.

[3.2] Ministru kabineta 2021.gada 28.janvāra noteikumi Nr.55 „Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi"" (turpmāk – grozījumi) nemaina pieteicējas būvobjekta būves grupu. Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 178.punkts noteic, ka, ja būvniecības ieceres dokumentācijā paredzētā būves grupa mainās, šādas izmaiņas neattiecas uz būvobjektiem, par kuriem izsniegta būvatļauja. Minētais nozīmē, ka ēkai piemērojami tie paši nosacījumi, kas bija būvniecības procesa uzsākšanas brīdī, un būvniecības kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā veic būvvalde.

[3.3] Grozījumiem būvatļaujā ir tiešas un negatīvas sekas, jo normatīvie akti paredz ievērojami stingrākas prasības trešās grupas ēkas būvniecībā.

[3.4] Atbildētāja pēc pieteicējas lūguma nav izskaidrojusi būvvaldes lēmuma sekas.

[4] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumā uzskata pieteikumu par nepamatotu un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidrojot, ka Vispārīgo būvnoteikumu 178.punktā tiešā tekstā noteikts, ka būvniecības procesa laikā ir iespējama situācija, ka pēc grozījumiem Vispārīgajos būvnoteikumos ēkai tiek mainīts būves grupas veids no otrās uz trešo. Līdz ar to strīdus būves grupa mainīta pamatoti.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Papildus norādīja, ka atbildētāja nepamatoti pieņem, ka būve var būt trešās grupas būve, bet tai pat laikā tai netiek piemērotas trešās grupas būvei izvirzāmās prasības. Ja būvniecības process turpinās atbilstoši tam, kāds tas ir otrās grupas būvei, nav skaidrs, uz kāda pamata būvvalde lietu pārsūtīja birojam. Arī Ekonomikas ministrija lietā sniegusi viedokli, ka lieta nebija jāpārsūta. Pieteicējai nav pārliecības, ka aktā par būves pieņemšanu ekspluatācijā norādītais ēkas grupas veids - trešā, ir tikai cipars, kas netiks ņemts vērā, un kas neradīs tiesiskās sekas attiecībā uz trešajām personām.

Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumā minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Lietā ir strīds, vai būvvalde pamatoti grozīja būvatļauju, nosakot būves iedalījuma grupu – trešās grupas ēka, un nododot būvobjektu būvdarbu kontrolei un pieņemšanai ekspluatācijā biroja kompetencē.

[8] Attiecībā uz grozījumiem būvatļaujā un ēkas iedalījuma grupu tiesa konstatē turpmāk minēto.

[8.1] Vispārīgie būvnoteikumi iedala visas būves trīs grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi. Pirmā ir zemākā, bet trešā ir augstākā grupa (noteikumu 4.punkts). Atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumam „Būvju iedalījums grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi" otrajā grupā ietilpst ēkas, kuras neietilpst pirmajā vai trešajā grupā.

Būves grupai ir izšķiroša nozīme būvniecības ieceres īstenošanai nepieciešamā procesa noteikšanā, trešās grupas būvju būvniecības process paredz virkni papildu procedūru, piemēram, būvprojektam ir veicama būvprojekta ekspertīze, trešās grupas ēkas nodošanai ekspluatācijā ir nepieciešami papildu institūciju atzinumi. Līdz ar to būves grupas izmaiņas būtiski maina būves būvniecībai paredzēto administratīvo būvniecības procesu, izmaiņas var skart gan būvniecības ieceres iesniegumа veidus, gan atsevišķus posmus vai prasības viena iesniegumа veida ietvaros.

2021.gada 1.novembrī stājās spēkā grozījumi, mainot līdzšinējo būvju iedalījumu grupās, t.sk., 1.pielikuma 2.2.3.apakšpunktā paredzot, ka trešās grupas ēkas ir publiskas ēkas ar kopējo platību, lielāku par 1000 m^2. Lai noteiktu, vai ēka pieder pie konkrētās grupas ēkām, jābūt spēkā vienai no šajā pielikumā minētajām kvalifikācijas pazīmēm.

No lietas materiāliem, t.sk. pieteicējai izsniegtās būvatļaujas, izriet, ka ir paredzēts būvēt publisku ēku – viesu māju. Ēkas paredzētais galvenais lietošanas veids ir „Viesnīcas un sabiedriskās ēdināšanas ēkas" (klasifikācijas kods – 1211) un ēkas kopējā platība ir 1538,8 m^2. Ņemot vērā, ka ēka ir publiska ēka ar kopējo platību, lielāku par 1000 m^2, atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 1.pielikuma 2.2.3.apakšpunktā noteiktajam no 2021.gada 1.novembra ēka ir trešās grupas publiska ēka.

[8.2] Ar grozījumiem stājies spēkā Vispārīgo būvnoteikumu 178.punkts, kas noteic - ja būvdarbu veikšanai ir izdota būvatļauja vai akceptēts paskaidrojuma raksts vai apliecinājuma karte un būvniecības administratīvā procesa laikā ar grozījumiem normatīvajos aktos tiek mainīta būvniecības ieceres dokumentācijā paredzētās būves grupa, šo būvniecības administratīvo procesu pabeidz atbilstoši uzsāktajam būvniecības procesa veidam. Ja šāda uzsākta būvniecības administratīvā procesa ietvaros būvējamās būves grupa tiek mainīta no otrās grupas uz trešo, būvniecības ieceres dokumentācijas vai tās izmaiņu būvekspertīze nav nepieciešama.

Grozījumu anotācija (*sk. http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40493673*) dublē Vispārīgo būvnoteikumu 178.punktu. Šis pārejas regulējums tika pieņemts, ņemot vērā būvniecības procesa kompleksumu un būvniecības ieceres īstenošanā noteikto prasību savstarpēju mijiedarbību, kā arī būvniecības procesa dalībnieku un kontrolējošo institūciju atbildību, kā arī ņemot vērā to, ka tiesību normas, kuras maina būves grupu, tūlītējs spēks un attiecināšana uz būvniecības iecerēm, kas atrodas būvdarbu veikšanas stadijā, nebūtu atbilstošs tiesiskās paļāvības un līdz ar to arī tiesiskās drošības principam, tas nesamērīgi ierobežotu būvatļaujā adresātam piešķirtās tiesības.

Tāpat arī atbilstoši grozījumu izziņai no Latvijas Būvuzņēmēju partnerības 2020.gada 12.novembra, Latvijas Darba devēju konfederācijas 2020.gada 16.novembra un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras 2020.gada 24.novembra priekšlikumiem grozījumiem izriet, ka tās lūdza papildināt grozījumus ar pārejas noteikumiem, kuros paredzēta kārtība attiecībā uz tām būvniecības iecerēm, kuras ir uzsāktas pirms grozījumu spēkā stāšanās *(sk. http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40493673*).

No minētā tiesa secina, ka likumdevējs ar minētajiem grozījumiem ir paredzējis pārejas regulējumu uzsāktajam būvdarbu procesam gadījumos, ja ar grozījumiem mainās būves grupa. Proti, no minētās normas izriet, ka gadījumā, ja otrās grupas ēkas būvniecībai ir izdota būvatļauja un, pamatojoties uz to, ir uzsākts būvniecības process, un pēc grozījumu spēkā stāšanās ēka atbilst trešās grupas būvei, šo būvniecības administratīvo procesu pabeidz atbilstoši uzsāktajam būvniecības procesa veidam, proti, atbilstoši otrās grupas būves būvniecībai sagatavotajai dokumentācijai un prasībām, kuras ir izvirzītas otrās grupas būvēm, tajā skaitā nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācijas vai tās izmaiņu būvekspertīze. Minētais tiesas secinājums pēc būtības izriet arī no Ekonomikas ministrijas 2022.gada 19.aprīļa atbildes uz tiesas informācijas pieprasījumu. Tiesa nepiekrīt Ekonomikas ministrijai vienā aspektā, proti, pretēji Ekonomikas ministrijas norādītajam tiesai un iestādēm nav jāvērtē ēku grupas maiņas samērīgums, lai atļautu attiecīgajām personām turpināt būvniecību atbilstoši tām prasībām, kuras tika izvirzītas ēku būvniecībai pirms grozījumu spēkā stāšanās.

Papildus tiesa norāda, ka 2022.gada 1.jūlijā stājās spēkā 2022.gada 28.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.390 „Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi"", ar kuriem tika grozīts Vispārīgo būvnoteikumu 178.punkts, izsakot to šādā redakcijā: „178. Ja uzsākta būvniecības administratīvā procesa ietvaros mainās būves grupa no zemākas būves grupas uz augstāku būves grupu un ir izdota būvatļauja, kurā līdz 2021.gada 31.oktobrim ir veikta atzīme par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, vai akceptēts paskaidrojuma raksts vai apliecinājuma karte, piemēro zemākajai grupai atbilstošo būvniecības procesu. Ja šāda uzsākta būvniecības administratīvā procesa ietvaros būvējamās būves grupa tiek mainīta no otrās grupas uz trešo, būvniecības ieceres dokumentācijas vai tās izmaiņu būvekspertīze nav nepieciešama. Šādu izmaiņu gadījumā būvniecības ierosinātājam ir tiesības pabeigt būvniecības procesu, nemainot būvniecības iesnieguma veidu un ar to turpmāk procesuāli saistītos paziņojumus un iesniedzamos dokumentus."

Tātad kopš 2022.gada 1.jūlija Vispārīgo būvnoteikumu 178.punkts tika precizēts, jo pirms grozījumiem normatīvajā regulējumā nebija noteikts atbilstošs pārejas regulējums attiecībā uz konkrētu brīdi būvniecības administratīvā procesa gaitā un vēlāk minētā tiesību norma tika precizēta, to papildinot un paredzot arī konkrētu laikā ierobežojošu kritēriju – līdz 2021.gada 31.oktobrim veikta būvdarbu uzsākšanas nosacījumu atzīme kā brīdis, pēc kura piemērojams zemākai būves grupai atbilstošs būvniecības process. Proti, pēc grozījumu spēkā stāšanās - ja bijis uzsākts otrās grupas būves būvniecības process un tā ietvaros mainīta būves grupa uz trešo grupu, un vienlaikus būvatļaujā būvniecības uzsākšanas nosacījumu izpildes atzīme veikta līdz 2021.gada 31.oktobrim, tad, lai arī atbilstoši ārējam regulējumam būve ir trešās grupas būve, ir pieļaujams tās būvniecību pabeigt atbilstoši otrās grupas būvei noteiktajām prasībām. Šie grozījumi precizē regulējumu, bet, tā kā tie ir stājušies spēkā pēc ēkas pieņemšanas ekspluatācijā 2022.gada 21.jūnijā, tiem nav nozīmes šajā lietā, izņemot to, ka tie tikai apstiprina tiesas secinājumu par to, ka ēkas nodošanai ekspluatācijā un būvniecības procesa turpināšanai bija jāpiemēro prasības, kuras tika izvirzītas otrās grupas būvei.

Līdz ar to būvvaldes lēmums ir tiesisks un tas tika pieņemts pamatoti.

[8.3] Attiecībā uz pieteicējas bažām par to, ka strīdus ēkai tiks piemērotas prasības, kuras tiek izvirzītas trešās grupas ēkām, tiesa norāda, ka tās nav pamatotas. No lietas materiāliem un tiesas sēdē sniegtajiem procesa dalībnieku paskaidrojumiem izriet, ka 2022.gada 21.jūnijā birojs pieņēma strīdus ēku ekspluatācijā, Būvniecības informācijas sistēmā būvniecības lietā Nr.BIS-BL-359034-10787 „Viesu māja Ārašu ielā 5, Jūrmalā", sagatavojot attiecīgo aktu. Saskaņā ar aktu būvniecība uzsākta kā otrās grupas ēka. Būvdarbu uzsākšanas nosacījumi ir izpildīti 2021.gada 5.jūnijā pirms 2021.gada 1.novembra, kad stājās spēkā grozījumi Vispārīgajos būvnoteikumos, būvdarbi pabeidzami atbilstoši būvdarbu uzsākšanas nosacījumiem kā otrās grupas ēkai. Tajā pašā akta 11.punktā norādīts, ka būvdarbu defektus, kas atklājušies triju gadu laikā pēc objekta pieņemšanas ekspluatācijā, būvdarbu veicējam jānovērš par saviem līdzekļiem – tātad, piemērots otrās grupas būvei noteiktais minimālais būvdarbu garantijas termiņš.

Ar akta izdošanu noslēdzās būvniecības process, kā rezultātā būve tika atzīta par ekspluatācijai derīgu un to ir atļauts ekspluatēt. Neatkarīgi no kompetentās iestādes (birojs vai būvvalde) ekspluatācijas uzraudzības ietvaros saskaņā ar Būvniecības likuma 21.panta piekto un sesto daļu tiek kontrolēts, vai būve tiek izmantota atbilstoši projektētajam normatīvajos aktos noteiktajam lietošanas veidam, vai tajā nenotiek patvaļīga būvniecība un vai būve ir droša, proti, tās mehāniskā stiprība un stabilitāte, kā arī lietošanas drošības un vides pieejamības atbilstība normatīvo aktu prasībām.

Pieteicējai kā strīdus ēkas īpašniecei netika palielināts pienākumu apjoms saistībā ar tās uzturēšanu ekspluatācijas laikā tādēļ, ka tā ir trešās grupas publiska ēka. Piemēram, atbilstoši Ministru kabineta 2021.gada 15.jūnija noteikumu Nr.384 „Būvju tehniskās apsekošanas būvnormatīvs LBN 405-21" 9.1.1.apakšpunktam pienākums organizēt būves tehnisko apsekošanu (galveno inspekciju) periodiski būves ekspluatācijas laikā ne retāk kā reizi desmit gados ir noteikts gan otrās, gan trešās grupas publiskas būves īpašniekam.

Papildus tiesa konstatē, ka šie tiesas secinājumi izriet arī no biroja 2023.gada 14.februāra atbildes Nr.1-7.1/2023/410-nd uz tiesas informācijas pieprasījumu. Šajā atbildē birojs arī norādīja, ka aktā par pieņemšanu ekspluatācijā norāda ar būvniecības ierosinātāju saskaņotu termiņu, kurā būvniecības ierosinātājs var prasīt, lai būvdarbu veicējs par saviem līdzekļiem novērš būvdarbu defektus, kas atklājušies pēc ēkas vai tās daļas nodošanas ekspluatācijā. Minimālais būvdarbu garantijas termiņš pēc akta izdošanas trešās grupas ēkām saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr.529 „Ēku būvnoteikumi" 176.2.apakšpunktu ir pieci gadi (otrās grupas ēkām - trīs gadi), secīgi birojs nekonstatē neparedzētus vai papildu pienākumus pieteicējai, kas pēc strīdus ēkas nodošanas ekspluatācijā būtu veicami tādēļ, ka aktā norādīta trešās, nevis otrās būves grupa.

[9] Attiecībā uz kompetento iestādi tiesa norāda turpmāk minēto.

[9.1] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 52.panta pirmo daļu, ja administratīvā procesa laikā mainās iestāde, kurai lieta ir piekritīga, vai tiek konstatēts, ka iestādei, kas ar lietu nodarbojas, šī lieta nav piekritīga, lietu nodod tai iestādei, kurai lieta ir piekritīga. Saskaņā ar Būvniecības likuma 6.[1]panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu trešās grupas publisku ēku, ja būvdarbu veikšanai nepieciešama būvatļauja, būvdarbu valsts kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā nodrošina birojs.

No minētā izriet, ka trešās grupas publiskas ēkas būvdarbus kontrolē un ekspluatācijā pieņem birojs, nevis būvvalde. Ja sākotnēji kompetentā iestāde bija būvvalde, bet saskaņā ar normatīvajiem aktiem ēkas klasifikācija tiek nomainīta uz trešās grupas publisku ēku, būvvaldei jānodod lieta birojam.

[9.2] Tādējādi tiesa piekrīt biroja 2022.gada 22.aprīļa atbildē uz tiesas informācijas pieprasījumu norādītajam, ka arī šajā lietā strīdus ēkas kā trešās grupas publiskas būves būvdarbu kontrole un pieņemšana ekspluatācijā atbilstoši Būvniecības likuma 6.[1]panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktā noteiktajam ietilpst biroja kompetencē, tādēļ birojs bija tiesīgs atbilstoši normatīvajā regulējumā tam noteiktajai kompetencei veikt būvobjekta būvdarbu kontroli un sagatavot par to atzinumu. Konkrētajā gadījumā būvobjekta piekritības maiņa saistīta ar spēkā esošiem grozījumiem ārējā normatīvajā aktā (nevis pamatota ar būvvaldes lēmumu).

[9.3] Ņemot vērā minēto, tiesa nepiekrīt Ekonomikas ministrijas 2022.gada 19.aprīļa atbildē uz tiesas informācijas pieprasījumu norādītajam, ka birojs savā kompetencē pārņem tikai tās ieceres, kurām atzīme par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi ir izdarīta pēc tiesību normas, kas maina būves grupu, spēkā stāšanās. Šāds regulējums neizriet no normatīvajiem aktiem. Tāpat tiesa daļēji nepiekrīt Ekonomikas ministrijas 2023.gada 15.februāra vēstulē norādītajam, ka konkrētās būvniecības lietas piekritību varēja nemainīt, neskatoties uz Administratīvā procesa likuma 52.panta pirmo daļu, un ka piekritības maiņa neaizskar būvniecības ierosinātāja intereses.

Neskatoties uz to, ka piekritības maiņa neaizskart pieteicējas intereses, tā kā atbilstoši Būvniecības likuma 6.[1]panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktam trešās grupas publisku ēku, ja būvdarbu veikšanai nepieciešama būvatļauja, būvdarbu valsts kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā nodrošina birojs, un strīdus ēka ir trešās grupas publiska ēka, konkrēto būvdarbu kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā nodrošina birojs, kā tas pamatoti ir norādīts pārsūdzētajā lēmumā.

[10] Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, proti, strīdus ēkai pamatoti tika noteikts trešās grupas ēkas statuss, kā arī būvobjekta būvdarbu kontrole nodota birojam. Tiesa konstatē, ka pašvaldība šajā būvniecības procesa posmā ir ievērojusi tiesiskās noteiktības principu, kas attiecībā uz šo situāciju konkretizēts Vispārīgo būvnoteikumu 178.punktā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt SIA „N.R.Green" pieteikumu par Jūrmalas valstspilsētas administrācijas 2022.gada 3.janvāra lēmuma Nr.1.1-37/22N-10 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M.Romanova